

Tomasz Kordala

Robertowo, gm. Brudzeń Duży, woj.
płockie, St. 21 - żwirownia, AZP:
48-52/57

Informator Archeologiczny : badania 23, 71-72

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Poza materiałem ceramicznym i kostnym w wykopie II odkryto 2 przeszłiki gliniane, gliniany ciężarek do sieci oraz okładzinę grzebienia.

Stanowisko 2

Badania archeologiczne prowadzono także na terenie podgrodzia, przy wschodnim brzegu wyspy, w miejscu, gdzie usytuowane były konstrukcje mostu wschodniego łączącego wyspę z lądem.

Prace prowadzono w obrębie 2 działek, z których jedna położona jest w sąsiedztwie brzegu jeziora, druga zaś przesunięta jest w stronę wnętrza podgrodzia. Wysiłkiem badań było odstonięcie bruku kamiennego (na działce położonej wyżej) oraz rozpoznanie sposobu budowy mostu (wiązki pali osadzone w otworach belek jarzmyowych), wymiarów mostu (dł. 4,60 m, szer. jezdni 3,50 m) oraz ustalenie 2 faz jego funkcjonowania. Most starszy wzniesiono przypuszczalnie w 2 poł. X w. (ceramika górą obciążana w warstwie IV), a spalono (warstwa spalenizny) prawdopodobnie w latach 30. XI w. — w okresie zniszczenia aglomeracji lednickiej. W 2 poł. XI w. wzniesiono nowy most, którego os przesunięto nieznacznie w kierunku północnym; pełnił on przypuszczalnie swą funkcję do XIII w.

W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego do badań Ostrowa Lednickiego i jego osadniczego zaplecza prowadzono także badania podwodne mostu zachodniego (tzw. poznańskiego, Ostrow Lednicki st. 3a), badania palinologiczne (m. in. potrzebno do analizy próbki z wykopu na podgrodziu lednickim), dendrologiczne (elementów mostu wschodniego) oraz prace geofizyczne wyspy jak i hydrobiologiczne skłemu Lednickiego.

Piaski-Buszków, gm. Zduny,
woj. kaliskie,
St. 1, AZP: /68-31/1

Koło Archeologiczne przy Liceum Ogólnokształcącym im. H. Kotłajnsja w Krotoszynie

Badania prowadził mgr Dionizy Kosiński. Finansował WKZ w Kaliszu oraz Miasto-Gmina Zduny. Czternasty sezon badań. Grodzisko średniowieczne z fazy D.

Kontynuowano badania wnętrza grodu oraz wału wykopami założonymi w poprzednim roku a usytuowanymi w ciągu biegnącym przez środek grodziska po linii E-W.

Wykopem — ar 48 ćw C o rozmiarach 5 x 5 m badano majdan. Eksplorowano część spichrza. Pozostało po nim rumowisko zwęglonych i zbutwiałych belek, polepą, warstwa jagły o miąższości od 0,5 do 3 cm, podczone gliniane naczynia. Między spichrzem a wałem rysowały się dwa prostokąty o rozmiarach około 2,5 x 2,5 m z równoległe lub prostopadle biegnącymi smugami, które na poziomie calca przekształcały się w silnie zbutwiałe drewno (drancie?). W poziomie drewna wystąpiły skupiska skorup, kości zwierzęce. Na calcu znajdowały się soczewki warstwy zbutwieliny z dużą ilością wiórów i hierwion. W calcu (żółty piasek z placami kongrecji żelaza) tkwiły dobrze zachowane zaostrome kołce słupów (dąb).

Eksplorację wykopu zakończono.

Wykop — ar 50 ćw C cz. pd — o rozmiarach 5 x 2,5 m założono na wale. Eksplorowano warstwy technicznymi o miąższości do 10 cm w warstwach naturalnych (znaczna miąższość). Do poziomu 250 przy profilu zachodnim a 270 przy profilu wschodnim 270 zalegała warstwa ospyiskowa szarociemnej próchnicy z niewielką ilością skorup i węgli drzewnych. Poniżej zalega warstwa piaszczysta białego, syplkiego z dużą ilością w niektórych partiach kongrecji żelaza. Wyrażna w tej warstwie wewnętrzna warstwowość jako ślad nasypywania. W jednym miejscu soczewka o średnicy 0,5 m o miąższości kilku centymetrów z węglem drzewnym i fragmentami garnka. Poziom soczewki 290 jest poziomem na którym zakończono w tym sezonie eksplorację wykopu. Sądząc z profilu wschodniego (profil eksplorowanego wykopu 141 ćw CD cz. pd).

Badania grodziska winny być kontynuowane. W tej chwili jest to jedno z najszerzej zbadanych grodzisk.

Piaski, gm. Wąsosz woj. leszczyńskie St. 3 patrz okres halszacki
Przeworsk, woj. przemyskie St. 11 patrz późne średniowiecze

Robertowo, gm. Brudzeń Duży,
woj. płockie,
St. 21 — żwirownia, AZP: 48-52/57

Muzeum Mazowieckie w Płocku

Badania prowadził mgr Tomasz Kordala. Finansował WKZ w Płocku. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko rzędowe (XII-pocz. XIII w.).

Badaniami ratowniczymi objęto obszar o powierzchni 150 m², przylegający od północy i od południa do żwirowni niszczonej od kilku lat stanowisko. Natrafiono na 10 pochówków (kolejne numery 11-20), stanowiących fragmenty kilku różnych rzędów grobów usytuowanych na osi NE-SW, NW-SE oraz N-S. Groby te były pozbawione obudów kamiennych. W jednym z nich wystąpiły ślady trumny w postaci zaobserwowanych po obu stronach szkieletu smug o szerokości 5-7 cm, utworzonych przez węgle drzewne lub tylko przez ciemnobrunatne zabarwienie piasku. Szkielety zalegały na zróżnicowanych, choć generalnie niewielkich głębokościach: od 27 do 98 cm. Zarysy jam grobowych były w większości nieczytelne na tle rdzawego żwiru. Zmarli spoczywali na wznak z rękami wyprostowanymi wzdłuż tułowia, tylko w jednym przypadku osobnik miał lewą rękę zgiętą w łokciu i złożoną powyżej miednicy. Orientacja szkieletów była zróżnicowana: SE, NW, W, SW.

Położa grobów była pozbawiona przedmiotów wyposażenia, natomiast wśród pozostałych pięciu najciekawszy inwentarz wystąpił w grobie 13. Złożył się nań jeden esowaty kabłączek skroniowy, fragmenty domniemanego okucia pochewki noża oraz interesująca ozdoba stroju (?), brązowa lub miedziana, w kształcie małej,

kwadratowej tarczki zdobionej motywem krzyżujących się, wypukłych przekątnych. Do ciekawszych znalezisk należy też zaliczyć fragmenty ołowianego (?) pierścionka z grobu 19. Zachowała się część druczka o przekroju płaskowypukłym oraz bardzo zniszczone oczko, które pierwotnie posiadało prawdopodobnie formę krzyża równoramiennego. W trzech kolejnych grobach wystąpiły żołyki żelazne, którym w jamie grobowej towarzyszyły: fragment pochewki skórzonej (grób 12), ułamek igły? (grób 15) oraz fragment naczyńia (grób 16). Ceramika w postaci mało charakterystycznych ułamków datowanych orientacyjnie na XII w. wystąpiła ponadto w sąsiedztwie grobu 14 oraz w nieckowatej jamie stanowiącej zakończenie tzw. jamy „X” odkrytej w 1988 r.

Nowością na cmentarzysku w Robertowie było palenisko zaobserwowane w pobliżu grobu 18, poświadczone węglami drzewnymi oraz warstwą spopielonego piasku o miąższości ok. 20 cm. Nie dostarczyło ono zabytków datujących, niemniej jednak z uwagi na fali wystąpienia w sąsiedztwie pochówka oraz na analogicznym poziomie, można domyślać się jego związku z funkcjonowaniem cmentarza.

Materiały zabytkowe i dokumentacja badań będzie przechowywana w Muzeum Mazowieckim w Płocku.

Badania będą kontynuowane.

Rochy, gm. Zduny,
woj. kaliskie,
St. 1A i 1B, AZP: 68-31/2

Koło Archeologiczne przy Liceum Ogólnokształcącym w Krotoszynie

Badania prowadził mgr Dionizy Kosiński. Finansował WKZ w Kaliszu oraz Urząd Miasta i Gminy w Zdunach. Piąty sezon badań. Cmentarzyska wczesnośredniowieczne z fazy D.

Część cmentarzyska oznaczona 1B to skupisko 19 kurhanów. Badany kurhan nr 1. Kontynuowano eksplorację ćwiartki D wykopem nr 1 o rozmiarach 8 x 4 m. W wykopie wydzielono część A i część B ze względu na konieczność uzyskania dodatkowego profilu w miejscu pochówku ciałopalnego (nr 4). Rozmiary części A: 2 x 4 m a części B: 6 x 4 m. Wydzielano warstwy techniczne o miąższości do 10 cm przy czym sporządzano plan warstwowy. Wszelkie zabytki (skorupy, kości spalone, węgle drzewne, krzemienie) nanoszono trójwymiarowo. Występowały one w rozproszeniu tak w poziomie jak i w pionie w całym nasypie. W tym wykopie stwierdzono występowanie tylko skorup z starożytności.

Istotnym, charakterystycznym elementem wnętrza kurhanu są warstwy piaszczystego orsztynu, lite, barwy rdzawej, o miąższości do 2 cm, których załaganie należy generalizując określić jako poziome (lekko faliste). Najwyżej stwierdzono je w poziomie 25 a najniżej 105. Najniższy poziom jest wyjątkowym (załgłbienie o średnicy do 1 m). Najniższa warstwa, poza owym wyjątkiem, załga w poziomie 100 z odchyleniami w niektórych partiach (90 — 105). Ich geneza budzi kontrowersje. Z doświadczenia archeologicznego wynikałoby, iż wykształciły się w poziomach drewna. Teza ta została odrzucona przez geologa (J. Skoczylas). Sugeruje się, iż wytworzyły się na skutek przerw w sypaniu kurhanu. Wskazują jednak niewątpliwie minimalne rozmiary kurhanu na 12 m. Zachowana maksymalna wysokość kurhanu określona została na 1,4 m. Pochówek centralny (1) znajdował się na poziomie 30, a skrajny na poziomie 70 (poziomu wiadra).

Zbadana powierzchnia wynosi 132 m² co stanowi około 3/4 kurhanu. Koniecznością jest zbadanie również powierzchni wokół kurhanu między innymi dla uzyskania dokładniejszych danych o jego rozmiarach.

Cmentarzysko stan. 1A — kurhanowe z pochówkami ciałopalnymi oraz wkopanym pochówkiem szkieletowym badano szósty sezon. Kontynuowano eksplorację wykopów założonych w poprzednim sezonie: 1988-I, 1988-III, 1988-IV oraz założono wykopy 1989-I o rozmiarach 1,5 x 1 m i 1989-II 1,5 x 2,5 m. Nieregularność wykopów oraz rezygnacja z uwzględnienia założonej w momencie rozpoczęcia badań na stanowisku siatki arowej uzasadnione jest koniecznością uzyskania odpowiednich profiliów ze względu na zupełną niwelację kurhanów.

Wykop 1988-I eksplorowano od stropu warstwy popielatej (poziom 70) uznanej jako pozostałość poziomu wymywania z czasów sypania kurhanu a wyznaczającej, jak się sądzi, zasięg kurhanu. Na stropie warstwy załgały dość gęsto tworząc skupiska przepalone kości oraz mniej liczne skorupy z starszych kultur. Uchwycono kraniec kurhanu (roboczo nr 1), co jest równoznaczne z uzyskaniem dalszych danych dla określenia rozmiarów kurhanu — średnica więzła niżej 3 m (są przesłanki wskazujące, iż średnica kurhanu wynosiła około 8 m).

Wykop 1988-IV. W profilu wykopu z wykopem 1987-VIII tkwił przydenny fragment naczyńia (na poziomie 60) w dołku o średnicy 0,6 m w ciemnopopielatym wypełnisku zawierającym drobne węgle drzewne i przepalone kości. Na poziomie 35 wchodził w profil załgało skupisko skorup, kości przepalonych i węgli drzewnych. Dla określenia jego rozmiarów założono wykop 1988-IV. Skorupy leżały dwuwarstwowo na powierzchni 1 x 0,9 m. Ponieważ skupisko przylegało do profilu założono wykop 1989-I o rozmiarach 1,5 x 1 m. Do poziomu 90 występowały w nim skorupy starożytne w rozproszeniu oraz przepalone kości. Te tworzyły zagęszczenia przy profilu wykopu 1988-IV w pobliżu omawianego powyżej skupiska.

Wykop 1989-II założono celem uchwycenia zasięgu warstwy wymywania widocznej w profilu 1987-VII. Aż do poziomu 50 występowały, tworząc koncentracje przy profilu z wykopem 1988-II oraz w części północnej wykopu, przepalone kości, skorupy średniowieczne oraz nieliczne starożytne. Rozmiary wykopu 2,5 x 1,5 m. Eksploracji nie zakończono.

Badania cmentarzyska winny być kontynuowane. Stan zachowania jak i wyjątkowość w tej strefie kulturowej wymaga szczególnej staranności i uwagi.